

Documents per a l'organització i la gestió dels centres

Concreció i desenvolupament del
currículum de l'educació infantil

21/11/2023

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

Índex

Concreció i desenvolupament del currículum de l'educació infantil	3
1 Orientacions per organitzar el currículum d'educació infantil	3
2 Programació. Situacions d'aprenentatge a l'educació infantil	3
3 Perspectiva de gènere, coeducació i educació afectivosexual a l'educació infantil	4
4 Ensenyament i aprenentatge de les llengües a l'educació infantil	5
5 Avaluació a l'educació infantil	6
6 Atenció educativa a tots els infants. Pla de suport individualitzat (PI) a l'educació infantil	8
7 Tutoria i equip educatiu a l'educació infantil	8
8 Família i escola a l'educació infantil	9
9 Convivència, benestar i coeducació a l'educació infantil	9
10 Normativa aplicable (concreció i desenvolupament del currículum de l'educació infantil)	10

Concreció i desenvolupament del currículum de l'educació infantil

1 Orientacions per organitzar el currículum d'educació infantil

L'educació infantil és la primera etapa educativa i una de les més importants del sistema educatiu. Amb l'objectiu d'avançar en la millora del model educatiu, cal destacar que es fonamenta en un currículum que fa possible l'accessibilitat de tots els infants a l'educació, que marca el camí cap a la inclusió efectiva, la igualtat d'oportunitats, l'equitat educativa, la participació plena i l'èxit educatiu.

Per organitzar el currículum de l'etapa d'educació infantil, s'aplica el nou currículum derivat de la [Llei orgànica 3/2020](#), de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, que es concreta en el [Reial decret 95/2022](#), d'1 de febrer, pel qual s'estableix l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'educació infantil, i en el [Decret 21/2023](#), de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil.

El [Decret 150/2017](#), de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, regula l'establiment de criteris que orienten l'organització i la gestió dels centres, les mesures i els suports per a l'atenció educativa i per a la continuïtat formativa de tot l'alumnat.

L'educació infantil es considera una única etapa educativa, de caràcter voluntari i amb identitat pròpia, que atén infants fins als 6 anys. Aquesta etapa s'organitza en dos cicles: el primer, dels 0 als 3 anys, i el segon, dels 3 als 6 anys.

El [Decret 21/2023](#) es fonamenta en un currículum competencial, amb propostes que permeten una mirada global i adequada a la realitat de cada infant i de cada context educatiu. Es tracta d'un currículum que fa possible el desenvolupament integral i harmònic dels infants en totes les seves dimensions, proporcionant-los un ambient de benestar, relació i aprenentatges en què se sentin acollits, amb la presència propera de les famílies, l'equip educatiu i l'entorn, per garantir la igualtat d'oportunitats de tots i cadascun dels nens i nenes. El disseny universal per a l'aprenentatge i la personalització de les propostes, entre d'altres, promouen i reforcen el sentit dels aprenentatges de tots els infants, respectant i promovent cada una de les seves identitats.

2 Programació. Situacions d'aprenentatge a l'educació infantil

La programació didàctica de l'etapa (primer i segon cicle) ha de fer referència al currículum vigent a Catalunya i ha de tenir en compte, entre d'altres, la inclusió, la coeducació i la perspectiva de gènere, per afavorir el desenvolupament dels infants en un entorn sense estereotips amb una perspectiva d'igualtat de tracte i no discriminació.

El [Decret 21/2023](#) estableix que els elements del currículum són les competències clau, les competències específiques, els criteris d'avaluació, els sabers i les situacions

d'aprenentatge. L'etapa d'educació infantil suposa l'inici del procés de desenvolupament de les competències clau, que són les eines per continuar aprenent al llarg de la vida i que es recullen a la Recomanació del Consell de la Unió Europea de 22 de maig de 2018.

Les competències específiques, els criteris d'avaluació i els sabers de l'educació infantil s'organitzen al voltant de quatre eixos de desenvolupament i aprenentatge.

Aquests eixos són:

- Un infant que creix amb autonomia i confiança.
- Un infant que es comunica amb diferents llenguatges.
- Un infant que descobreix l'entorn amb curiositat.
- Un infant que forma part de la diversitat del món que l'envolta.

Els eixos estan intrínsecament relacionats entre si i requereixen un plantejament que promogui la planificació de situacions d'aprenentatge globalitzades i amb sentit, que parteixin de l'interès i curiositat dels infants.

L'educació infantil ha de procurar un espai ric, acollidor i saludable que faciliti el gaudi, el descans, el joc, el moviment, les relacions humanes i l'aprenentatge, en contextos en què els infants puguin resoldre reptes connectats a la realitat des de la seva experiència, prendre la iniciativa del seu aprenentatge i col·laborar en l'aprenentatge dels altres.

Partint del projecte educatiu i de la reflexió que cada equip educatiu ha fet sobre les competències, recollides en el currículum de l'etapa d'educació infantil, cada escola bressol, llar d'infants o escola, ha de decidir i planificar quins han de ser els criteris d'intervenció en els àmbits d'experiència següents: la seguretat i el benestar emocional, el desenvolupament motor, les relacions amb els altres, el coneixement i la interpretació de l'entorn proper, les habilitats de comunicació, expressió i comprensió, i l'autonomia personal.

Totes les situacions i vivències quotidianes són educatives i han d'estar previstes i considerades com a escenaris educatius globals d'aprenentatge. Hi ha d'haver continuïtat educativa durant tota la jornada, per tant, cal evitar els trencaments entre els moments de les activitats de cura i atenció diàries, el joc espontani de l'infant i les situacions d'aprenentatge planificades per l'equip educatiu. Les estones en què els infants són al pati o al jardí també es consideren integrades en l'horari lectiu i, per tant, també han de formar-ne part i cal vetllar perquè s'hi respectin els principis del projecte educatiu propi.

La revisió de la pràctica del centre en els diferents àmbits ha de permetre a l'equip educatiu identificar les propostes de millora i establir una prioritització adequada per aconseguir una atenció de qualitat per als infants.

3 Perspectiva de gènere, coeducació i educació afectivosexual a l'educació infantil

El [Decret 21/2023](#), de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil incorpora la coeducació, la perspectiva de gènere i l'educació afectivosexual per afavorir el desenvolupament dels infants en un entorn sense estereotips, amb una perspectiva d'igualtat de tracte i no discriminació.

El Departament d'Educació impulsa i promou el programa [Coeduca't](#) amb el currículum, per treballar des dels centres educatius la perspectiva de gènere, la coeducació i l'educació afectivosexual. Aquest programa va acompanyat d'una formació adreçada al professorat de tots els centres educatius, perquè pugui reflexionar i incorporar la perspectiva de gènere, la coeducació i l'educació afectivosexual al projecte educatiu del centre, a la programació didàctica de totes les etapes i a les unitats didàctiques o projectes dels diferents àmbits, de manera explícita i visible.

L'objectiu és avançar cap a un model de sistema educatiu inclusiu, que incorpori la perspectiva de gènere, la coeducació i l'educació afectivosexual, perquè contribueixi al desenvolupament integral d'infants i joves, i a la millora de la societat, en què no tingui cabuda la discriminació per raó de gènere i es puguin prevenir les violències.

Des dels centres educatius cal impulsar una educació afectivosexual com a eina contra la violència masclista per afavorir el ple desenvolupament de la personalitat; un coneixement sobre el propi cos i les pròpies emocions; una cultura sobre l'afecte, les relacions i la salut sexual preventiva, i una acceptació sobre la sexualitat pròpia i de totes les persones.

D'altra banda, cal reflectir la igualtat de gènere i la coeducació amb l'ús d'un llenguatge inclusiu, en tota la documentació, així com en els materials i recursos didàctics, en els espais d'aprenentatge i en les activitats del centre.

A l'apartat [Coeducació i igualtat de gènere](#) del web de la XTEC s'hi poden trobar recursos i experiències.

D'altra banda, el Departament d'Educació duu a terme polítiques de prevenció dels casos de violència en centres educatius i té a la seva disposició diferents protocols que determinen com han d'actuar davant d'un d'aquests casos. En aquest sentit, el pla [Les escoles lliures de violències](#) ha de donar resposta a totes les situacions de violència en l'àmbit educatiu, partint d'un canvi de paradigma en el model d'intervenció portat a terme fins ara, de manera que es pugui abordar la violència i la convivència des de plantejaments volgudament diferenciats.

En els centres educatius d'infantil i primària, el coordinador o coordinadora de coeducació, convivència i benestar de l'alumnat treballa conjuntament amb la direcció del centre i desenvolupa les funcions per promoure la convivència positiva en el centre educatiu, impulsa la coeducació en la comunitat educativa, protegeix l'alumnat davant de situacions de violències i vetlla pel benestar emocional de l'alumnat.

4 Ensenyament i aprenentatge de les llengües a l'educació infantil

L'objectiu lingüístic de l'etapa d'educació infantil és desenvolupar la competència comunicativa i lingüística dels infants des d'una perspectiva plurilingüe i intercultural, reconeixent i afavorint el coneixement de les llengües i cultures familiars.

Els infants han d'anar adquirint la competència comunicativa perquè puguin utilitzar normalment el català, l'aranès a l'Aran i el castellà per comprendre i emetre missatges orals, en què cal defugir dels estereotips d'un llenguatge sexista i androcèntric.

En aquesta etapa es dona un caràcter prioritari al procés d'adquisició de la llengua oral. La llengua oral és el principal instrument per comunicar i expressar vivències, idees o emocions, i és per això que ocupa un lloc d'importància especial en els dos cicles de l'etapa. Cal considerar la llengua com a objecte d'aprenentatge i centrar-hi bona part de la pràctica docent. Molts dels components de la competència oral només es poden aprendre si algú els ensenya directament i, alhora, dona l'oportunitat de participar en situacions comunicatives que en requereixin l'ús.

Per a molts infants, durant el període de 0 a 3 anys s'ha produït una adquisició simultània de dues llengües. L'etapa dels 3 als 6 anys i el primer cicle d'educació primària són especialment importants per adquirir la llengua catalana, ja que molts alumnes tenen com a llengua familiar altres llengües i el català és poc present en el seu context social. Cal, per tant, establir estratègies metodològiques d'immersió lingüística per a aquests infants, per garantir-ne el dret a conèixer de la mateixa manera el català, l'aranès a l'Aran i el castellà.

Cal fer una atenció especial a l'ús professional de la llengua oral: els i les docents han de ser models lingüístics per a l'alumnat i dinamitzar l'ús oral de la llengua. En aquest sentit, el Departament d'Educació ha desenvolupat el [Pla d'impuls de la llengua catalana](#) per a favorir i incrementar l'ús de la llengua catalana en els centres educatius.

5 Avaluació a l'educació infantil

El seguiment i l'avaluació a l'etapa de l'educació infantil té per finalitat conèixer el desenvolupament de cada infant i la seva evolució, per tal de poder-los proporcionar els suports i aplicar les estratègies més adients per afavorir el seu aprenentatge al llarg de l'etapa. L'observació directa, atenta i sistemàtica, la conversa i la documentació pedagògica constitueixen les eines principals d'aquests processos.

El procediment de seguiment i d'avaluació d'alumnes i els documents i requisits formals d'aquest procés es regulen en el [Decret 21/2023](#), de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil.

L'avaluació ha d'estar integrada i contextualitzada en la dinàmica habitual de l'escola, ha de ser diversa (que tingui en compte el màxim de fonts d'informació i contrast) i s'ha de produir en un ambient quotidià i compartit.

En el moment que s'incorpora l'infant a cada cicle, abans que comenci el curs, s'ha de garantir com a mínim una entrevista individual amb la família, per compartir informació que ajudi a generar confiança per a una bona acollida de l'infant.

En el primer cicle d'educació infantil cal programar una entrevista com a mínim entre el tutor o tutora i la família al llarg del curs escolar per compartir informació rellevant sobre el procés de desenvolupament i aprenentatge de l'infant. Les llars d'infants i les escoles bressol poden completar aquesta informació amb altres suports que recullin l'evolució de l'infant.

Per avaluar els processos de desenvolupament i aprenentatge dels infants del segon cicle, s'han de prendre com a referència els criteris d'avaluació de final d'etapa, que també poden orientar les decisions que es prenen al primer cicle.

Al segon cicle, cal informar del procés evolutiu de cada infant a les famílies, cada curs. Com a mínim:

- s'ha de garantir una entrevista personal al llarg del curs, i
- cal lliurar un informe qualitatiu escrit abans de finalitzar el segon trimestre.

Tant l'entrevista com l'informe qualitatiu escrit han d'incloure l'evolució dels aspectes de desenvolupament i aprenentatge dels infants i han de reflectir la valoració dels progressos i dificultats observats, els aspectes personals i de relació de l'infant, i les estratègies o els recursos complementaris que s'hagin pogut adoptar.

Els centres han de facilitar mecanismes que permetin incorporar la veu de les famílies en el procés de seguiment i avaluació, i col·laborar en les mesures que es prenguin conjuntament, per afavorir l'evolució dels infants. El traspàs de la informació a les famílies sobre l'evolució del procés de desenvolupament i aprenentatge de cada infant s'ha de fer mitjançant un contacte personal i proper.

Al primer cicle d'educació infantil, a l'escola bressol o llar d'infants, s'ha d'obrir un arxiu personal per a cada infant, que s'incorpora al centre, en què ha de constar la fitxa de dades bàsiques i el resum d'escolarització individual.

A l'inici del segon cicle, el centre educatiu ha d'obrir un arxiu personal per cada infant, que s'incorpora al centre, en què ha de constar la fitxa de dades bàsiques i el resum d'escolarització individual. Quan un infant, d'aquest mateix cicle, canviï de centre, el centre d'origen ha de trametre al de destinació, a petició d'aquest, la fitxa de dades bàsiques, el resum d'escolarització i un informe global personalitzat, que reculli el nivell de desenvolupament i aprenentatge de l'infant i la informació complementària que el centre consideri adient per facilitar la incorporació de l'infant al nou centre.

La detecció precoç, i també la col·laboració entre els centres i les famílies, juntament amb la coordinació amb altres serveis, són fonamentals a l'hora de prendre les decisions necessàries per afavorir el procés de desenvolupament i aprenentatge de l'infant.

Excepcionalment, els nens i les alumnes poden romandre un any més en qualsevol curs del segon cicle de l'educació infantil, amb l'assessorament i la col·laboració dels serveis educatius, que n'han d'elaborar l'informe corresponent. La proposta l'ha de ratificar el director o la directora del centre, i pot comportar l'elaboració d'un pla de suport individualitzat.

També es poden donar circumstàncies excepcionals que, vinculades al procés

maduratiu, facin recomanable que els infants iniciïn l'escolarització en qualsevol moment de l'etapa, concretament un any més tard al que correspondria al seu grup d'edat (aquest cas no es considera una retenció o repetició). A la proposta, cal adjuntar un informe dels serveis educatius, que han d'haver fet un acompanyament del cas i han d'haver assessorat la família.

6 Atenció educativa a tots els infants. Pla de suport individualitzat (PI) a l'educació infantil

L'etapa d'educació infantil ha de compensar els efectes de les desigualtats d'origen cultural, social i econòmic, i ha de vetllar per la detecció i intervenció precoç de les necessitats educatives, en col·laboració amb les famílies.

Al primer cicle d'educació infantil, aquesta atenció s'incorpora dins les propostes i les activitats previstes amb caràcter general per a tots els infants, ja que l'organització dels espais del centre, l'elecció dels materials, el tracte que se'ls dispensa i les propostes que se'ls ofereix han de ser prou amplis i diversificats per aconseguir el màxim desenvolupament de les seves capacitats. El centre ha d'aplicar les mesures necessàries perquè tots els infants tinguin els suports adequats per arribar a aquest propòsit.

Al segon cicle de l'educació infantil, la comissió d'atenció educativa inclusiva ha de garantir l'atenció als infants que presentin necessitats específiques.

Cada equip educatiu ha de preveure el grau d'intensitat de les mesures i els suports universals, addicionals i intensius, segons el cas, per garantir la presència i la participació dels infants i assolir el màxim desenvolupament de les seves capacitats.

El desenvolupament i la concreció d'aquestes mesures es troben en el document "Educació inclusiva".

Durant el segon cicle d'educació infantil es pot elaborar un pla de suport individualitzat (PI) per als infants que es consideri que les adaptacions incorporades en la programació ordinària i les mesures de reforç o ampliació previstes són insuficients perquè assoleixin les competències específiques.

La publicació [Orientacions per a l'elaboració del pla de suport individualitzat](#) proporciona elements per elaborar aquest pla i també facilita el coneixement de la normativa i els marcs conceptuals que orienten les línies de treball del Departament d'Educació amb relació a l'atenció educativa en el marc d'un sistema educatiu inclusiu.

7 Tutoria i equip educatiu a l'educació infantil

Cada grup d'infants té una tutora o tutor responsable de l'acompanyament tant individual com de grup, amb l'objectiu que tots els infants se sentin acollits, segurs i amb expectatives d'aprenentatge. També té la responsabilitat de seguir el procés de

desenvolupament i aprenentatge de cada infant.

La tutora o tutor, juntament amb l'equip educatiu, han d'elaborar els registres que recullin diferents aspectes de l'evolució de cada infant, a partir de les informacions obtingudes, per avaluar-ne les planificacions o programacions que s'han portat a terme. Les conclusions que se'n derivin han de ser el punt de partida per reformular propostes que afavoreixin la qualitat i la millora contínua del centre.

La tutora o tutor, amb la col·laboració de l'equip educatiu, ha de prevenir i detectar les dificultats de desenvolupament i aprenentatge que puguin presentar-se i intervenir-hi i compartir la informació necessària amb altres agents educatius implicats per treballar de manera coordinada.

Per assegurar una transició adequada i positiva dels infants i facilitar la continuïtat del procés educatiu, s'han d'establir mecanismes de cooperació entre els i les professionals que intervenen en el primer i el segon cicle d'educació infantil, i entre els que intervenen en el segon cicle d'educació infantil i l'educació primària.

8 Família i escola a l'educació infantil

Les famílies i els centres educatius han de cooperar estretament en l'educació dels infants, en un exercici de corresponsabilitat, coherència i compromís comú, per contribuir al seu benestar i creixement harmònic.

Per facilitar informació a les famílies sobre el seguiment i l'evolució educativa dels infants, a començament de curs, cada centre ha d'establir el calendari de reunions i entrevistes. S'han de garantir, com a mínim, una entrevista al llarg de cada curs escolar i una reunió col·lectiva a l'inici de curs, així com aquells mecanismes de relació periòdica que permetin compartir informació sobre l'evolució i les experiències dels infants, tant al centre com a casa.

D'acord amb el que disposa l'article 20 de la [Llei 12/2009](#), del 10 de juliol, d'educació, els centres han de formular una carta de compromís educatiu, en què han d'expressar els objectius necessaris per assolir un entorn de convivència i respecte per al desenvolupament de les activitats educatives, amb la participació de la comunitat escolar i per potenciar la participació de les famílies en l'educació dels fills i filles.

El document "Participació de la comunitat educativa" n'orienta l'organització i la gestió als centres.

9 Convivència, benestar i coeducació a l'educació infantil

Recollint els principis de la [Llei orgànica 2/2006](#), de 3 de maig, d'educació i de la [Llei 12/2009](#), del 10 de juliol, d'educació, el projecte de convivència és el document que engloba el conjunt d'accions encaminades a l'aprenentatge de la convivència en el centre educatiu i, per tant, recull les intervencions que el centre educatiu desenvolupa per capacitar l'alumnat i la resta de la comunitat educativa per fomentar-ne la

convivència i la gestió positiva de conflictes, i el plantejament del centre en la manera de treballar el desenvolupament personal i col·lectiu de cada alumne o alumna.

Aquestes accions poden adreçar-se a millorar la convivència a l'aula, al centre o a l'entorn, amb el benentès que la permeabilitat entre aquests tres àmbits d'intervenció afavoreix la transferència d'aprenentatges, valors, creences, actituds i hàbits relacionals.

També recull els mecanismes que el centre estableix a l'hora de resoldre els conflictes que es produeixen en els tres àmbits esmentats (aula, centre i entorn) i de crear una atmosfera de treball i convivència segura i saludable, especialment rellevant per als i a les alumnes i per als grups més vulnerables, amb necessitats educatives específiques: alumnes amb discapacitat, amb trastorns de la conducta, nouvinguts, etc.

El document "Convivència i clima escolar" n'orienta l'organització i la gestió als centres.

10 Normativa aplicable (concreció i desenvolupament del currículum de l'educació infantil)

- [Llei orgànica 2/2006](#), de 3 de maig, d'educació (BOE núm.106, de 4.5.2006)
- [Llei 12/2009](#), del 10 de juliol, d'educació (DOGC núm. 5422, de 16.7.2009)
- [Reial decret 95/2022](#), d'1 de febrer, pel qual s'estableixen l'ordenació i els ensenyaments mínims de l'educació infantil (BOE núm. 28, de 2.2.2022)
- [Decret 21/2023](#), de 7 de febrer, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació infantil (DOGC núm. 8851, de 9.2.2023)
- [Decret 150/2017](#), de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu (DOGC núm. 7477, de 19.10.2017)
- [Decret 102/2010](#), de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius (DOGC núm. 5686, de 5.8.2010)